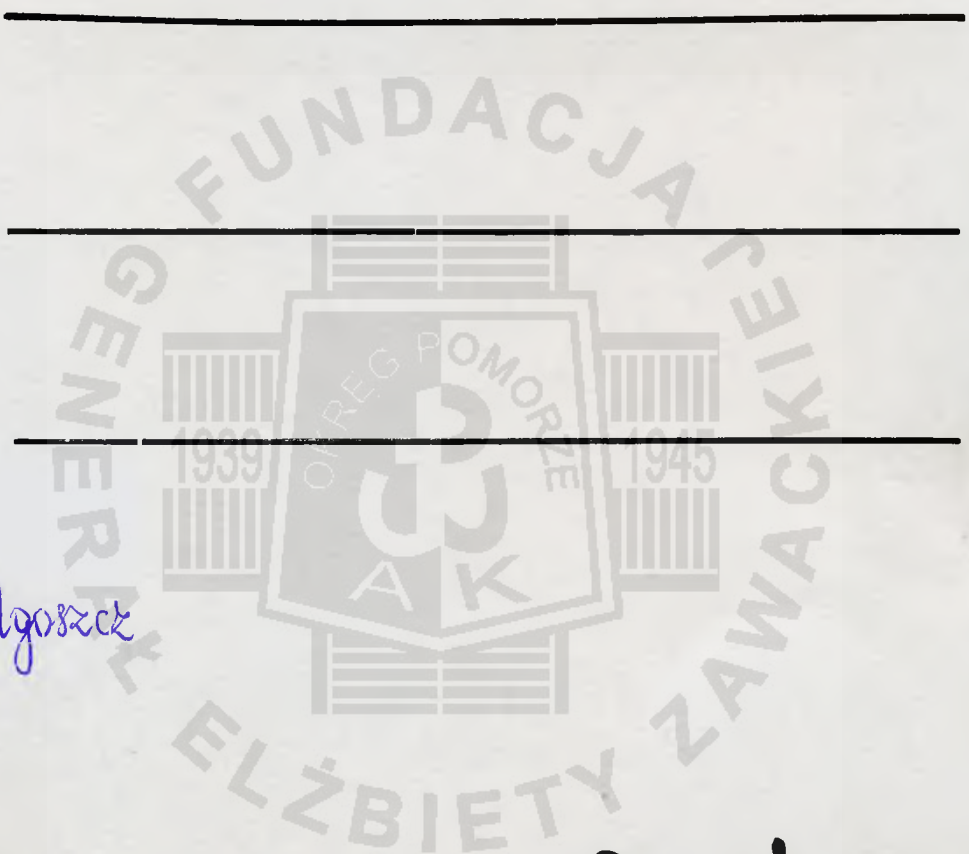

poprzedni nr K: 231

8.12.04
J.C.

85-051 Bydgoszcz

Bydgoszcz
Matkowska Franciszka ^{AK?}
ps. „Franciszka”

K: 231 / 231 Pom.
1

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Mańkowska Franciszka

Y:K:231/231 Pom.

Bydgoszcz AX?

I./1. Relacja k. 2 s. 1-2

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 5

VI. Fotografie brak

I/1. Relacja Matkowska Grawańska.

- Relacja własna, Bydgoszcz 11.03.1977, mps (kopia)

k.2 s.2

R e l a c j a
=====

Franciszki MAŁKOWSKIEJ
=====

Franciszka MAŁKOWSKA z domu Chojnacka.

Ur. 4.10.1898 r. w Chełmnie n/Wisłą

Córka Franciszka i Anny Loch.

Mieszkałam w czasie okupacji ^{W Bydgoszczy} na ul. Pomorskiej 54. Pracowałam w cukierni na ul. Śniadeckich "Zacisze". Kierowniczką Jakubowska /nie żyjąca/. Mąż i dwóch szwagrów należeli do organizacji podziemnej już od 1940 roku. Przysięgi nie składałam, ale z nimi współpracowałam jako łączniczka. Nazwy organizacji nie znam.

Bardzo często, korzystając z nocnej przepustki, roznosiłam konspiracyjną pocztę, schowaną pod podszewką płaszczu. Otwierano mi na specjalny sygnał - pukanie.

Nie znam zakresu pracy panów, była to bowiem tajemnica wojskowa, której nie chciałam znać dla bezpieczeństwa.

Trwała ta moja praca, bardzo denerwująca, do 1942 r., do aresztowania, które nastąpiło podobno na skutek "wsypy" wielkiej w organizacji, w której panowie pracowali. Córka, jako młodociana, nie była wciągnięta do pracy konspiracyjnej.

W maju 1942 r. o 4-tej rano wtargnęło do nas gestapo, sześciu do nas, a sześciu do szwagrów i zabrali nas samochodami na Waży Jagiellońskie. Zaczęły się codzienne przesłuchania na Chodkiewicza w gestapo, gdzie nas okropnie maltretowano. Siedzieliśmy w celach pojedynczych zamknięci i odizolowani od wszystkich. W mieszkaniu robiono rewizję z odrywaniem ścian. Na szczęście niczego nie znaleziono. Mimo to 16.12.1942 r. zostaliśmy wywiezieni, mąż Ignacy do Oświęcimia, gdzie zginął w 1943 r., a mnie i córkę do Ravensbrück.

W obozie pracowałam jako strikerinka, a w 1943 r. przeniesiono mnie do Neubrandenburg, do pracy w fabryce, gdzie robiono części samolotowe. Pracowałam w galwanizatorni, gdzie kobietom czerwieniały włosy. Praca trwała od 6-ej rano do 7-mej wieczór w podziemiach. Wejścia do podziemi nikt nie znał. Z tej potwornej pracy udało mi się wydostać samej i wyzwolić przy pomocy ludzkiego majstra 3 czy 4 młodociane. Posiadam od nich listy z podziękowaniami. Pamiętam nazwiska: Kazimiera Knap, Danka /nazwiska nie pamiętam/, Honorka z Kielc. Dziewczynki miały po 17-18 lat, były bardzo nieszczęśliwe. Przy pracy miały torsy krwawe, mdlały od trujących oparów.

Przebywałam w Ravensbrück - Neubrandenburg do wyzwolenia. Wróciłam do Bydgoszczy na wiosnę po 6-tygodniowym marszu pieszo, obrabowane i do ostatka wymęczone.

Córka w kwietniu 1945 r. została zabrana przez Czerwony Krzyż do Szwecji, gdzie pozostała, wyszła tam za męża. Posiada pamiętnik pisany w obozie.

W Bydgoszczy otrzymałam swoje dawne mieszkanie, ale bez rodziny całej, synowie wrócili.

W 1945 roku na jesieni /sierpień/ córka dr Dziebowskiego, moja koleżanka z Ravensbrück założyła w Bydgoszczy oddział Polskiego Związku b. Więźniów Politycznych. Współpracowałam z nią wtedy, razem z jej matką /nie żyjącą Klarą/ i red. Małychą. Związek otrzymywał paczki "UNRRA", które z p. Dziembowską Klarą rozdzielaliśmy pomiędzy wszystkich biednych Polaków.

Należę do ZBoWiD' u od 1946 r. do Koła Nr 11.

Posiadam Medal Zwycięstwa i Wolności - 10.10.1957 r.

Po powrocie z obozu nie mogłam pracować z powodu choroby płuc.

Własnoręczność podpisu przy mnie złożonego stwierdzam.

/-/ Małkowska

/-/ I. Monsiorska

I. Małkowska
6.5.1977. Bydgoszcz

II. Materiały uzupełniające relację
Franciszki Matkowskiej:

Odpis listu do Pani Matkowskiej Franciszki z d. Choj-
mickiej od jednej z jej polepionych, młodościowych
z dozu w Neubrandenburg, Szczecin 12.12.1946,
nrys (kopia).

l. 1 s. 1

4

Odpis listu do Pani MAŁKOWSKIEJ Franciszki z d. Chojnickiej
od jednej z jej podopiecznych, młodocianych z obozu
w Neubrandenburg.

Szczecin dnia 12.12.1946 r.

Droga moja Mamo Lagrowa.

Duże łez wylałam w Dzień Zaduszny, modląc się za Wasze dusze, bo myślałam że Pani ani Feluni już nigdy w życiu nie zobaczę, chociaż tak bardzo pragnęłam. Ale wszystko minęło. Bóg jednak wysłuchał mej prośby i dał mi możliwość odszukania Pani i Feluni. Dziś spotkało mnie wielkie szczęście i za szczęście serdecznie Bogu dziękuję. Siedząc w domu czekałam na Kasię Knap, bo miałyśmy iść razem do kina i zamiast Kasi przyszedł jakiś młody szklarz, aby się trochę ogrzać, bo mu było zimno, a zaraz w sąsiednim pokoju wprawił szyby. I co się stało? Po krótkiej rozmowie, dowiedziałam się, że ów człowiek jest synem Pani, a bratem mej Feluni.

Wielkie to było szczęście, prawda?

Konieczniam chciałabym się z Wami zobaczyć i serdecznie obydwie uściskać i z Wami razem porozmawiać. To nic - mam nadzieję, że wkrótce się zobaczymy. Ja na razie jestem u znajomych w Szczecinie, wracając z obozu nie zastałam w domu nikogo, tylko grób rodziny i to było wszystko i cała moja radość, na którą przez tyle lat w lagrze czekałam. Pani Małkowska proszę mi odpisać i napisać, co u Pani nowego słychać. Bo u mnie nic, wszystko idzie normalnym trybem, ja na razie nie pracuję, bo nie mogę. Mam okropnie chore nogi, ale dzięki Opiece Boskiej pomaleńku zaczynają się goić. Na razie kończę i mam nadzieję, że jeszcze przed świętami dostanę odpowiedź. Całuję Panią mocno i to bardzo w te bardzo spracowane ręce.

Danka.

IV/1. Korespondencja bieżąca:

- list Fundacji do p. Franciszki Malkowskiej z prośbą o aktualizację adresu i uzupełnienie akt osobowych,
Toruń, 27 III 2001, mps (kopia)

k. 1 s. 1

L. Dz. 468 Pom 2001

Toruń dnia 27 III 2001

Szanowna Pani
Franciszka Małkowska

85 - 051 Bydgoszcz

Szanowna Rodzino F. Małkowskiej

Szanowna Pani

Proszę uprzejmie o informację czy w/w adres jest aktualny.

Proszę o uzupełnienie akt osobowych o następujące dokumenty :

- zdjęcie legitymacyjne z lat 1939 - 1956
- oryginały lub kserokopie świadectw ,
- ,,,- legitymacji , zaświadczeń , wycinków prasowych dotyczących życia , działalności w konspiracji i pracy zawodowej .

W oczekiwaniu na wiadomość pozostaję z wyrazami szacunku i poważania.

M. Ojczyk
.....

Dokumentalista mgr Michał Ojczyk

T:K: 231/231 Tom.

Bydgoszcz

Matkowska Franciszka

→ Karty informacyjne

k. 5

Matkowska Franciszka Bydgoszcz 1

1939 1945

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej

poz. 231 / 10m.

data wpływu 1977

GENERALNA FUNDACJA
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Zawartość teczki

Maikowska Franciszka k:231

1. rel. wiasna

1.
 2. 231/9
 3. PK wywiad
 Bydgoszcz

4. Matkowska Franciszka 5. 2 of. Chojuska
 6. Franciszka 7. Matkowska
 8. Franciszka i Anna 9. ur. 4. 10. 1898 r. w Chojuska
 2 of. Łobez

10. Bydgoszcz - 05-055
 ul. Pomorska 54
 11. 16. 12. 1942 areszt
 od 1943 - do 10-45 Ravensbrück

12. Del. własna - Franciszka
 K 276/18774

J 4

nr 231

17 K. inżynier
Bydgoszcz

~~Matkowski Franciszek z d. Chojacki 3
ur. 11. 10. 1898 r. w Chetumie w pow.
z. Franciszka i Rany z d. Łoch
od 1940 r. do 16. 12. 1942 - t.j. do chwili areszt.
w Chetumie w org. podziemnej
w 1943 roku z czołgami wywieziono do Kautschbrück
aś do wyzwolenia -
czołgami wywieziono do Szwajc. w 10. 1945 r.~~

K 274

5.27.1.1.

4

FUNDACJA
1939

rodz. opera

Pomorne R. 101/II Bydgoszcz Haverstrinck

+ + Bałkowska Promisława Chojacka

Nezwisko i imię Nezwisko panięskie

Pseudonimy Nezwiska okupacyjne

4.7.1898, Chelmno^{m/10.50.}

Amiona rodz. nezwis. matki Data i miejs. urodz.

Bydgoszcz, Pomorska 54/203 Bydgoszcz

Adres obecny 85-057 Data i miejs. śmierci

Zródła i zapisy biograficzne: lista rękopiśm.

k. rękopiśm. Haverstrinck, od p. Baranowskiej

Łęka 1939 Bydgoszcz M. B.

relacje o czasie pisemne nr 101/II Bydgoszcz.

Arrestowana na podstawie zarządzenia Geheime
Staatspolizei z dn. 16.6.1942 r.

ze przynależności do polskiej organizacji podziemnej
z całą rodziną: z mężem i córką synów mi było
w domu (na robotach w Niemczech).

Arrestowana ze sprawy Kwiatkowskiego ul. Pomorska
walczył do Obrony Narodowej 1939. Ukrywał się na
poddaszu. Znalaziony 1942. Podawał się za oficera
- skazał się konfidentem.

Matkowska Franciszka

Bydgoszcz
5

K-231/231 Pom

Informacja dotycząca praktyki niezaprzęgnięcia
kobiet-konspiratorek.

Zob. Muszkiewicz, "Udział kobiet w terenie..." str. 35

Biblioteka FAPAK, praca magisterska

31 VIII. 2005 UK

K.231

Bydgoszcz

Matkowska Franciszka

Markowska Franciszka ps. „Franciszka”

ZI...
ZI...

Zakład Produkcyjny w Legnicy
TECZKA DO AKT
SWW 1824-331 ZN-96/1

